

Nr 157.

Av herr **Lindhagen m. fl.**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående initiativ från svensk sida till internationell överenskommelse om åtgärder till förekommande av nattarbete av män inom industriella och angränsande arbetsområden m. m.

I de strävanden för begränsning av arbetstiden, som framtvingats av industrialismens fortgående inkräkning på vilotimmarna, ha i de internationella socialdemokratiska kongressernas program för arbetareskyddet fastställts följande principiella minimifordringar: en normal arbetsdag på åtta timmar; trettiosex timmars oavbruten ledighet en gång i veckan (söndagsvila) samt förbud mot nattarbete, där det ej påkallas av tekniska skäl eller i den allmänna välfärdens intresse. Vid senaste kongress år 1910 insköts dessutom i programmet ett betonande av att de olika generella kraven om arbetareskydd böra genomföras utan skillnad till kön. Motsvarande fordringar ha även influtit i det svenska arbetarepartiets politiska program, det sista kravet på arbetareskyddets genomförande utan skillnad till kön, enligt beslut vid 1911 års partikongress.

Vid sidan av det större kravet om en normal arbetsdag framträda således även kraven på söndagsvila och förbud mot nattarbete. Båda äro synnerligen förtjänta att samtidigt föras fram, helst de också äro lättare att få lösta. Kravet på upprätthållandet av en vilodag i veckan kan väl sägas hava ingått i folkmedvetandet. Även bör man kunna med framgång vädja till respekt i möjligaste mån för den naturlag, som bjuder att arbetet skall äga rum om dagen och icke om natten.

Riksdagen begärde år 1910 en undersökning, i vad mån behöf-
lig söndagsvila utan berättigad anledning åsidosattes särskilt inom
industri, handel och andra närliggande områden. Det torde vara att
förvänta, att denna undersökning och det förslag, som kunna framgå
därur, skola tillgodose tillika det mångenstädes synnerligen aktuella
kravet, att söndagsvilan måtte komma att omfatta även natten till
söndagen.

Beträffande nattarbetet i allmänhet har frågan, såvitt angår kvin-
norna, reglerats genom lagen den 20 november 1909, som på vissa
villkor stadgar förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid
i vissa industriella företag. Däremot ha förslag vid de sju senaste
riksdagarne om initiativ till reglering även av männens nattarbete
icke ännu lyckats tillvinna sig bifall, ehuru även männens nattarbete
är en skadlig inrättning av den privatkapitalistiska industrialismen.

Enligt den av kommerskollegii avdelning för arbetsstatistik år
1911 utgivna publikation över arbetstidens längd inom industri och
hantverk i Sverige — en statistik, som dock ej blivit fullt exakt i
fråga om nattarbetet därför, att i de utsända formulären ej räknas
med denna sak särskilt — förekom ordinarie nattarbete vid 2,875
arbetsställen och för 48,618 arbetare, utgörande 14.1 procent av samt-
liga vid undersökningen redovisade arbetare. Inom den egentliga
industrien (arbetsställen med 10 arbetare och däröver) var detta fal-
let beträffande 1,105 arbetsställen och 44,157 arbetare, inom den
mera hantverksmässiga driften (arbetsställen med 1 till 10 arbetare)
beträffande 1,770 arbetsställen och 4,461 arbetare. Av antalet arbe-
tare kommo på skogsbruk 2,180, gruvdrift 4,377, annan brytnings-
och upptagningsindustri 27, närings- och njutningsämnesindustri 2,336,
textilindustri 42, beklädnadsindustri 1,126, läder-, hår- och gummi-
varuindustri 37, trävaruindustri 6,390, trämasse- och pappersindustri
8,317, grafisk industri 353, malmförädlingsindustri 10,603, metall-
industri 1,483, maskin- och skeppsbyggnadsindustri 366, jord- och
stenindustri 2,159, kemisk-teknisk industri 591, byggnadsindustri 421,
belysnings- och vattenledning m. m. 810.

Utom detta ordinarie nattarbete förekommer också en mycken-
het tillfälligt nattarbete på övertid, om vars omfattning statistiken
dock av ovan angiven grund ej lämnar några närmare upplysningar.

Mot ett förbud för nattarbete i industriella och angränsande
yrken, där det kan undvikas, samt en reglering av detsamma i andra
fall, plågar invändas, att frågan ej kan upptagas här i landet annat

än i anslutning till en internationell överenskommelse. En ensidig åtgärd i sådant syfte för ett land och särskilt för ett litet land som vårt skulle, menar man, minska dess konkurrenskraft på världsmarknaden. Lagutskottet har ett par gånger uttryckt detta så, att »det måste vara av vikt för det ena landet att ej genom en för snävt avfattad lagstiftning för sig begränsa eller upphäva möjligheten att frambringa sina produkter till samma låga pris som de konkurrerande länderna». Man ser här liksom så ofta eljest i den officiella statsuppfattningen, hurusom profitens intressen ohöjtt gå före människornas. Själva antagandet bygger på en obestämd fruktan samt strider mot erfarenheten och sakens natur.

Vid den internationella socialistiska arbetarekongressen i Köpenhamn 1910 framkommo i kommissionen för social lagstiftning skarpa uttalanden mot de undanflykter för en effektiv lagstiftning till skydd för arbetarnes liv och hälsa, som på ovannämnda grund gjorde sig gällande från de styrandes sida i olika länder. Rätta förhållandet återgives nog i den av nämnda kongress antagna resolutionen om arbetareskyddslagstiftningen, där det heter att »trots de många förhandlingarne presterades ytterst litet positivt av lagstiftningen, emedan de härskande klasserna av fruktan för att skadas motverka arbetareskyddet, ehuru ingen förvärvsgren i något land skadats därav, utan fastmer höjandet av arbetarnas hälsa och arbetsprestation bringar den allmänna kulturen och även arbetsgivareklassen en fördel». Resolutionen av år 1910, varom ovan talats, slutar ock med en uppfordran till alla länders arbetare »att bryta de härskande klassernas motstånd samt erövra ett verksamt arbetareskydd genom en ständig agitation och en mäktig utvidgning av sina politiska och ekonomiska organisationer».

Vid 1911 års riksdag erinrades ock i första kammaren om det bekanta förhållandet, att lagstiftningen i England om förbud från slutet av 1840-talet för kvinnligt nattarbete i bland annat textilindustrien medförde befrielse från nattarbete särskilt i nämnda industri även för de manliga arbetarne, enär man ej där kunde undvara kvinnornas speciella fallenheter. Ingen har kunnat påstå, att den engelska textilindustrien härigenom skadades i sin konkurrens med utlandet.

Den svenska fackliga arbetareorganisationens kongress år 1906 beslöt i frågan bland annat uppmana socialdemokratiska riksdagsgruppen att inför riksdagen framlägga förslag om förbud för natt-

arbete för de arbetaregrupper och industrigrenar, där det ej av tvingande omständigheter nödvändiggöres. Den svenska socialdemokratiska partikongressen 1914 beslöt dessutom i anledning av väckt motion att anhålla hos internationella socialistiska byrån samt svenska regeringen, att de måtte i vad på dem ankommer, taga kraftiga initiativ för att i de särskilda länderna och helst genom internationell lagstiftning måtte genomföras internationalens krav på förbud mot nattarbete även av män, där det ej påkallas av tekniska skäl eller i den allmänna välfärdens intresse.

Frågan har som sagt förevarit i riksdagen sju gånger förut, nämligen åren 1908 till 1914. De fyra första gångerna föll den i båda kamrarna. Åren 1912, 1913 och 1914 biföll andra kammaren ett skrivelseförslag utan votering, under det första kammaren förkastade detsamma.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla,
1:o) att initiativ från svensk sida måtte tagas till internationell överenskommelse om åtgärder till förekommande även av mäns användande till nattarbete inom industriella och angränsande arbetsområden, där det ej måste äga rum av tekniska skäl eller i den allmänna välfärdens intresse,

2:o) att ärendet oavsett detta måtte i erforderliga delar ofördröjligen beredas för Sveriges vidkommande, samt de åtgärder vidtagas, som utan avvaktan på och oberoende av internationell konvention kunna vara av förhållandena påkallade.

Stockholm den 26 januari 1915.

<i>Carl Lindhagen.</i>	<i>Hjalmar Branting.</i>	<i>Herm. Lindqvist.</i>
<i>F. W. Thorsson.</i>	<i>Nils Persson.</i>	<i>Vikt. Larsson.</i>
<i>Värner Rydén.</i>	<i>Bernh. Eriksson.</i>	<i>E. Palmstierna.</i>
	<i>Rickard Sandler.</i>	